

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL III.

Nr. 274.

Braşov, Sâmbătă 9 (21) Decembrie

1889.

Braşov, 8 Decembrie v.

Multă aşteptată declaraţiune a contelui Taaffe ca răspuns la interpeleţiunea lui Plener, conţine unele momente de importanţă principiară, care trebuie să ne intereseze şi pe noi.

Opoziţiunea germană voia adevărat să cunoască opiniunea guvernului austriac, cu privire la năsuinţele Cehilor de-a schimba constituţiunea în favoarea unei autonomii mai largi a regatului Boemiei şi în privinţa încoronării dorite de ei.

Contele Taaffe a răspuns, că o schimbare a constituţiei pe cale legală nu poate fi eschisă decât o cere binele statului, dăr guvernul avându în vedere actualele interese de stat crede, că timpul de faţă nu este acomodată pentru a tracta cestiuni de constituţiune şi de aceea guvernul nu voesce să propună vre-o schimbare principiară a constituţiei, nici încoronarea monarhului ca rege al Boemiei.

Interesantă este ceea ce a discutat contele Taaffe cu privire la deciziunea dietei boeme, prin care se exprimă dorinţa de-a aduce schimbări în constituţiunea actuală. Nu este nici o cauză, dize el, de a considera această dorinţa ca o năsuinţă, care ar ameninţa fundamentul statului, căci şi la 1867 şi la 1873 s'au întâmplat schimbări în constituţiune.

Decă vom pune în faţa acestei declaraţiuni ideile ce domnesc dincă de Laita, chiar şi faţă cu năsuinţele cele mai constituţionale de a se schimba unele legi asupritore pe cale legală, timbrându-se aceste năsuinţe şi dorinţe ca duşmane statului şi ameninţătoare de existenţa lui, de sigur că nu vom ajunge la o părere favorabilă asupra liberalismului guvernului unguresc.

Totă aşa de nefavorabilă va fi rezultatul asemănării între politica de naţionalitate a guvernului

austriac şi între aceea a guvernului unguresc.

Contele Taaffe a declarat, că guvernul austriac se crede dator să fi cu aceeaşi consideraţiune faţă cu pretensiunile îndreptăţite ale Germanilor ca şi faţă cu acele ale Cehilor.

Când a făcut guvernul unguresc o asemenea declaraţiune faţă cu naţionalităţile de aici? Nu trebuie ore să audim noi, Nemaghiarii, întotdeauna, că aici în acest stat nu putem avea pretensiunile noastre naţionale şi că trebuie să ne supunem dictatului celor dela putere?

Şi în Austria se accentuează „interesele generale ale statului”, dăr guvernul de acolo le înţelege pe aceste cu totul altfel de cum le înţeleg cei din Ungaria. Acolo se consideră ca interesul al statului conservarea şi dezvoltarea individualităţilor naţionale, pe când din contră aici se combate această încătuşare poporele nemaghiare.

Deosebirea e dăr de tot mare. Este, cum mărturisă Sécuiul Ugron, un sistem de sclăvia faţă c'un sistem de libertate a poporelor.

DIN AFARĂ.

O vorbire a Papei.

„Pol. Corr.” aduce scirea, ce i-s'a împărtăşit din cercurile Vaticanului, că Papa Leo XIII va ţine în 30 Decembrie o vorbire de mare însemnătate înaintea consistorului său. În vorbirea această, Papa va protesta în contra proiectului de lege privitor la fundaţiunile de binefacere, care tocmai acum se discută în cameră, va respinge cu indignaţiune principiile şi ideile raţionaliste exprimate de ministrul-preşedinte Crispi în discursul său din Palermo, şi îşi va ridica vocea în afacerea episcopului Pellegrini de Altamura, care a fost lipsit de postul său, fiindcă între el şi între senatul oraşenesc au întrevenit serioase neînţelegeri. Papa, se dize, că a trimis un autograf regelui portugez

Don Carlos, care i-lă va da nunciul Vanuteli în 28 Decembrie, ziua încoronării regelui.

Un manifest al lui Boulanger.

Foile din Paris spun, că generalul Boulanger a adresat un manifest către alegătorii săi din Clignancourt, din incidentul anulării mandatului său de deputat în cameră. În manifestul acesta generalul atacă guvernul republican dîcîndu, că senatul şi camera vatămă şi usurpă suveranitatea dreptului de alegere, şi că verifică alegerile unor persoane, care nu se pot lua nici ca alegători. Această luptă formală, îndreptată în potriiva suveranităţii poporului de către majoritatea parlamentului, arată în vederată, că această majoritate nu reprezintă voinţa naţiunii, ci numai arbitriul şi despotismul. „Eu aş nu pot să fac mai mult, dize, Boulanger decât să protestez înaintea voastră şi în numele vostru în contra unei vatămări aşa de flagrante a principiului republican. Va veni însă ziua, când voi veţi pune capăt parlamentarismului, ce ruinează Franca, veţi ridica republica adevărată democratică şi veţi reda poporului drepturile suverane. Din ziua de aş puteţi conta pe mine, cum contez eu pe voi.” — Boulanger.

Austro-Ungaria şi presa rusă.

Scim, că presa austro-ungară în zilele din urmă a protestat în contra atacurilor de dănuşile ale presei sârbesci la adresa monarhiei şi în contra secestrării monopolului sării. Diarele rusesci nu numai că au laudat presa şi guvernul sârbesc pentru atitudinea lor patriotică şi naţională, ci răspund acum şi Austro-Ungariei, exprimându-şi mirarea, că presa acesteia pentru o simplă afacere financiară atacă pe Serbia şi se plînge, că Serbia a primit în sînul ei emigranţi muntenegreni. Serbia prin aceea, că a primit pe Muntenegreni, dize „Journal de St. Petersburg”, n'a făcut decât o faptă creştinescă şi de iubire faţă de fraţii săi. Muntenegrenii, din pricina miserilor, nu pot pribegi în mari depărtaţi.

Răspunsul lui Taaffe la interpeleţiunea lui Plener.

În şedinţa dela 17 Decembrie a parlamentului austriac, ministrul-preşedinte austriac, contele Taaffe, a răspuns astfel la interpeleţiunea deputatului german Plener privitoare la dreptul public boem :

Ministrul Taaffe: În şedinţa dela 3 Decembrie m'a interpelat deputatul Dr. Plener şi soţi întrebându :

1. Ce poziţiune ia guvernul faţă cu acelea pretenţiuni de drept public, ce sunt cuprinse în conclusele dietei boeme dela 9 Noembrie a. c.; nu se ţine îndatorat guvernul a se opune cu totă puterea acestor năsuinţe, care ameninţă statul?

2. Încă totă consideră el ca admisibil, a observa o atitudine refuzătoare faţă cu îndreptăţitele pretenţiuni ale Germanilor din Boemia?

În răspunsul meu la aceste două întrebări m'aş pute mărgini a arăta numai, că concludul dietei boeme dela 9 Noembrie a. c., prin care s'a trecut la ordinea zilei peste cunoscuta propunere a D-rului Gregr şi soţi, n'a oferit guvernului nici un motiv d'a-şi marca în mod deosebit atitudinea sa. Totă aşa aş pute să dau expresiune îndoelei, că celor chemaţi prin constituţiune a lua parte la lucrările dietei boeme li s'ar căde, a'şi arăta îngrijirile lor de drept public în contra concludelor acestei diete nu chiar în dietă mai întâiu, ci în reprezentanţa imperiului. (Forte adevărat! în drăpta.) Cu tôte acestea răspund la întrebările puse următoarele:

Întru câtă în consideraţiunile, ce au premerat concludul dietal dela 9 Noembrie a. c., se exprimă numai dorinţa de a se modifica constituţiunea existentă, nu e motiv a privi aceste consideraţiuni ca năsuinţe, ce ameninţă bazele statului! Căci doră legile constituţionale s'au modificat de repetite-ori şi mai ales în anii 1867 şi 1873, chiar dieta boemă tocmai în acele consideraţiuni s'a provocat la calea legală, adevărată constituţională.

Decă am constatat cu această, că modificări ale constituţiunii pe cale egală, decă cere şi permite binele statului, în mod constituţional nu pot fi escluse,

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Maximele şi reflecşiunile lui de la Rochefoucauld

în romănesc de I. G. Barbu.

(Urmare).

Puţine lucruri există, care de sine ar fi imposibile, şi realizarea lor suferă naufragiu mai mult de inerţiă, decât de lipsa mijloecelor noastre.

—x—

Prudenţa cea mai înaltă consistă în aceea, de a cunoşce bine valoarea lucrurilor.

—x—

Mare este prudenţa, care scie să se asoundă.

—x—

Fidelitatea, la cei mai mulţi omeni, nu este alta, decât o apucătură artificioasă pentru de a câştiga încredere: este un mijloc de a ne înălţa preste alţii şi a se face concredă cu cele mai importante lucruri.

—x—

Smerenia adesea nu este decât

un servilism făţarnic, pentru de a supune pe alţii. Este o apucătură artistică a orgoliului, care se înjoseste, pentru de a se ridica; şi chiar decă s'ar investi în o miă de forme, nici-odată nu este mai bine deguisată şi mai aptă de a înşela, decât când se îmbracă în vestimentul smereniei.

—x—

Sentimentul elevat, despreţuesce totă, pentru a căpeta totă.

—x—

Egoismul pune tôte virtuţile şi tôte viţurile în mişcare.

—x—

Pe unii îi prind bine defectele lor; alţii cu tôte calităţile lor bune nu află favor.

—x—

Pe câtă de obicinuiţi suntem a vedă schimbându-se gustul, pe atâtă de neobicinuită lucru este a vedă schimbându-se înclinaşile.

—x—

Elocuţiunea nu zace atât în ton, câtă în alegerea cuvintelor.

—x—

Adevărata elocuenţă constă în aceea, de a spune totă şi numai aceea, ce este de lipsă.

—x—

Tôte simţirile au fiă-care din ele tonul lor propriu al vocei, gesturile şi mişcările lor proprii şi bunul său rēul, plăcutul său neplăcutul acord, ce există între ele, face pe un om plăcut sau neplăcut.

—x—

În fiă-care poziţiune luăm o faţă şi ţinută de aşa, de a păre aceea, de ce voim a fi consideraţi. Şi aşa se pte dize, că lumea constă totă din mine.

—x—

Gravitatea este o fiinţă misterioasă a corpului, inventată pentru de a ascunde defectele spiritului.

—x—

Plăcerea amorului este a iubi şi suntem mai fericiţi prin pasiunea ce o simţim, decât prin aceea ce o inspirăm.

—x—

La nici o pasiune nu domnesce

egoismul aşa de puternic ca la amor, şi totdeauna cineva este mai aplecată a sacrifica linşcea sufletescă a celui pe care-l iubim, decât a pierde şi numai cea mai infimă părţică din a sa proprie.

—x—

Ceea ce numim libertate, este mai adesea numai vanitatea de a da, ceea ce ne face mai mare plăcere, decât ceea ce dăm.

—x—

Compătimirea este adesea un sentiment al proprietăţii noastre suferinţe, în suferinţele altora. Este o prevedere prudentă a nefericirilor ce ni-se pot întâmpla. Dăm ajutor altor pentru de a-i determina a ne oferi şi ei ajutor în casuri analoge, şi acest serviciu, pe care li-l oferim strict luat, este un serviciu, pe care ni-l oferim noi înşi-ne în mod anticipativ.

—x—

Mărginirea de spirit produce adesea înocpăţinare pretenţioasă şi nu uşor se

gubernul trebuie cu toate acestea să declare pe față, că ați interesul statului cere înainte de toate o dezvoltare liniștită, care să progreseze pe bazele constituției, ce e în vigoare, și că timpul de ați nu e potrivit pentru a desbata chestiuni constituționale.

De aceea guvernul n'are intențiunea a propune Majestății Sale modificări principale ale constituției și încoronarea Sa de rege adusă în legătură cu acelea.

Cu această ocaziune mă provocă cu satisfacțiune la împrejurarea, că și dieta boemă, în corecta și patriotica ei pândire a situației politice, a dată expresiune aceleiași convingeri.

La a doua întrebare răspundă cu toată hotărârea, că guvernul n'a ținut nicădată ca lucru cavincios și nici ați nu ține, d'a observa o atitudine refuzătoare față cu pretențiunile vre-unei rase din vre-o țară, care se unesc cu interesul general al statului și cu legile fundamentale ale statului. Acestea are valoare, de sine se înțelege, și pentru îndreptățile pretențiunilor ale Germanilor din Boemia; guvernul e continuu preocupat a îngriji, ca să se țină semă de pretențiunile îndreptățite ale Germanilor din Boemia cu totul deopotrivă, ca și de pretențiunile îndreptățite ale Boemilor (Bravo! în dreptă).

Intru cât e vorba de validitatea pretențiunilor Germanilor în dieta boemă, prin noua scriere de alegeri li-se oferă din nou ocaziune pentru această tuturoră cercurilor populației. (Aplause în dreapta; risete în stânga).

Dr. Plener propune, ca în ședința următoare să se deschidă desbatere asupra răspunsului ministrului la interpelarea sa, d'ar propunerea a fost respinsă cu 143 voturi contra 114 voturi. Pentru propunerea lui Plener au votat stânga întrăgă, clubul Coronini, clubul Trentin, în dreapta Cehii tineri și deputatul Lienbacher.

SCRILE PILEI.

Revisuirea legii de presă. Ministrul de justiție Szilágyi se ocupă de revisuirea legii de presă. Punctele cele mai însemnate ale propunerii sale sunt: Micșorarea responsabilității, vătămarile personale să nu se mai pertracteze înaintea curții cu jurați, ci înaintea judelei respectivă, așa că numai afacerile strict politice să fiă pertractate înaintea juriului; în fine revisuirea procedurii juriului la procesele de presă.

Bola de gură și de unghii. Din Biia, lângă Blășiu, ni-se scrie cu data 17 Decembrie n.: Bola de gură și de unghii bântue și între vitele din comuna nă-

estinde credința noastră mai departe decât vede ochiul.

Ne înșelăm decât credem, că numai pasiuni furtunoase, ca amor și ambițiune, pot învinge pe celelalte. Lenevirea ori cătu de débélăsată este, adesea le învinge. Ea se furișează la toate planurile, la toate faptele, sdobesce și nimicesce pe nesimțite pasiunile, ca și virtuțile.

Graba, cu care suntem aplecați a da credemânt fără o examinare suficientă la cele rele, se nasce din lenevire și mândria. Voim să aflăm culpabil, d'ar nu voim a ne lua ostenela să cercetăm acuzarea.

Recusăm judecătorii din cele mai neînsemnate motive și totuși nu ne opunem de a face dependentă buna noastră reputațiune și renumele nostru dela judecata unor oameni, cari fiă prin invidiă, fiă prin păreri concepute, ne sunt oștiti și singuri numai pentru a câștiga votul lor pentru noi, ne espunem de atâtea ori liniștea și viața noastră.

tră și împrejurime, ce-i drept nu în măsură așa mare, d'ar totuși de ajuns pentru a-le face bieților țărani mari necasuri, nefiindu-le iertat a-și scote vitele din sată afară, așa că nu le pot nici vinde, nici folosi. Ordinul de oprire este observat mai cu semă numai din partea poporului, căci domni neromâni pot să umble cu vitele lor și la câmp, fără a li-se întâmpla ceva. — Dreptate ungrăscă!

In comitatul Târnavei mari s'au ales funcționarii la 17 Decembrie. Intre cei aleși vedem și un asort orfanal român, D. Pertia!

Stégul „Kulturegylet“ului. Diarele ungrăscă spun, că stégul „Kulturegylet“ului, care s'a sfințit estă an la adunarea generală din Gherla, se va espune vederii publice. Stégului i-se va face un dulap de sticlă, și, desvilită în totă mărimea lui, se va așeza în el.

Maaare minune!

Finanț ungră ucigaș. Țăranul Longin Căcoveanu din Vereșmort, întorcându-se seara dela muncă spre casă, află pe drum o bucată de sare, cam de trei Chlgrame. Finanțul Vereș Kálmán, care mergea pe același drum, observându, că țăranul ridică ceva de jos și bagă în traistă, îl trase la răspundere, să-i spună ce-a ascuns. Țăranul, înfricat, fără de-a-i răspunde, o luă la fugă. Finanțul, turbat de mânia, se luă în urma lui, cu sabia scosă, și ajungându-l îi dădu patru lovituri grele în cap, încât i-se despica țăranului scăfăria în două. Grozavele lovituri însă nu dobără de-ocamdată pe bietul țăran la pământ. El a avut atâtea putere să se târască până la o casă din apropiere, unde muri, îndată ce și scose căciula din cap.

Ce bestialitate! Fiind ucisul român, își va lua ore ucigașul finanț ungră, pedepsa meritată?

Încercarea de furt la „Ardelena“ s'a lămurit de către judecătoria de cerc de acolo. La interogatoriul funcționarilor și personalului de serviciu, soția servitorului împărtași, că funcționarul adjunct de curând angajat i-a cerut în 13 Decembrie, după orele de serviciu, cheia dela localitățile cassei și a stat în localul reuniuni cam o oră. Funcționarul mărturisii, la interogatoriu, că a observat, cumcă n'a fost închis în acea și cassa de către funcționari și așa a încercat să deschidă și tresorul din năuntru, și cu acesta ocaziune i-s'a rupt cheia în brăscă. Când a părăsit localul, a închis și ușa de dinafară a cassei.

Alegerea funcționarilor în comitatul Făgăraș se va face în 23 Decembrie n., în comitatul Hunedóra la 28, în comitatul Bistrița-Năsăud la 30.

Difterita s'a ivit în mod epidemic în comuna Unguraș, așa că fisolgăbieriatul din Deșiu a dispus să se închidă școlile până la 1 Ianuarie.

Tergul anual din Orăștia, ce s'a ținut la 6 Decembrie, a fost slabă cercetat. Vite de îngrășat s'au vândut cu toate acestea la comercianți, cari le-au și trimis cu trenul către vest.

Regaliele în Deva. În 12 Decembrie s'au licitat birturile și cărciumile din Deva. Orașul a luat adecă în arendă regaliele de cărciumărită și le-a arendat la singuratic. Opt cărciume s'au licitat cu 2000 fl. mai mult peste prețul de strigare.

Vânătoare nerocită. Karl Maroscher din Pintic, de meserie faur, se duse cu Petru Brețan la vânătoare de porci sălbatici. Așteptară seara pe lună să se ivescă vr'un porc pe holdele de cucu-

ruză ale lui Brețan, d'ar de gēba. Maroscher, urându-i-se să mai aștepte, se culcă. În curând fu deșteptat de un șgomot din apropiere și creșându, că-i vr'un porc, împușcă pe tovarășul său Brețan, care muri pe loc. Maroscher fu condamnat, luându-se în considerare împrejurările ușurătoare, la trei luni temniță pentru omor din negligență.

Progrese în orașul Kulturegyletului. Lui „P. L.“ i-se scrie din Clușiu, că Joi seara, în săptămâna trecută, au fost surprinși doi băieți de școlă, scoțându scrisori dintr'o cutie a poștii, și deslipind mărcile de pe ele. Băieții fură luați de scurt, dupăce trei scrisori li-se luară încă nevătămate, și ei spuseră, că mărcile le duc în casa de păstrare a poștei. Băieții avu în adevăr cartă de economii dela poște, pe care erau lipite un mare număr de mărci. Dacă părinții au pedepsit pe copii, nu șoim, d'ar autoritatea poștală clușiană are de gând să înlocuiască vechile cutii poștale cu cutii de sistem nou.

Și câni în Clușiu! Ună orecare Ianos Hogya din Sigetul Marmășiei, soșind în orașul Kulturegyletului cu trenul, în strada cea mare fu înghătat de nisee câni, trântit la pământ și mușcat așa de rău, încât acum zace în spital.

Societatea de mine Harkort a fost rugată să contribue la facerea drumului, ce duce dela Bradă la Abrud. Consilierul de mine Theodor Huffner a plătit oficiului de construcțiuni în Deva 2000 fl. pentru facerea drumului, ce duce la Săcărimbă.

Grevă. Lucrătorii dela minele de cărbuni din apropierea Orșovei s'au pus în zilele trecute în grevă. Ei au lăsat lucrul, nevrând să asculte sub nici o condiție de directorii minelor. La fața locului a fost adusă gendarmeria, care caută acum prin casele privaților după materii explozive. Se dice, că la câțiva lucrători s'au aflat scrisori socialiste.

Nenorocire pe calea ferată. În tunelul din apropierea Pojunului s'a ciocnit în 14 Decembrie o mașină, ce venia de către Blumenau, cu mașina de aranjare, ce mergea dela Pojun ducându mai multe vagoane. Amândou mașinile s'au sfărâmat total, vagoanele au deraliat toate, doi focari au fost greu răniți, un frănar rănit de morțe. Răniții au fost transportați în spital. Se face cercetare.

Inarmarea soldaților de tren cu pusc. „Reichswehr“ anunță, că pe viitor, vor fi înarmați cu pusc Wendl soldații de tren necălări, soldații colonelului de munițiune a infanteriei și artileriei, precum și ai companiilor de rechisite la parcurile de munițiune a armatei, la depozitele de munițiune și la parcurile de artilerie de asediu, și soldații dela instituturile de provisionare. Astfel soldații de tren vor fi puși în poziție d'a se apăra în contra atacurilor cavaleriei.

Foc. Trifon Mija din Comăna de sus a suferit, prin foc, o pagubă de 98 fl. În Streja-Cârțșora i-a ars lui Gheorghe Tarcea un stog de fân în preț de 72 fl.

Din comitatul Uniădorei.

Un fruntaș român din comitatul Uniădorei ne rōgă să dăm loc în colonele fōiei noastre pe răspunderea dēnsului următoarei corespondențe, pe care a scris-o numai din interesul public, de care este condus față de multă cercatul popor din Zarand:

Baia de Criș, în 30 Noembrie 1889. Binevoit a-mi permite și cam târziu, să Vă comunic ceva despre alege-

rile membrilor congregațiunei comitatense, cari alegeri s'au efectuit în 12 a lunii curente, în Baia de Criș și în Vața de jos, în aceste două puncte ale Zarandului de odinoră.

Triste timpuri am ajuns. Are totă dreptatea deputatul Vallyi când dice, că d-l Tisza cu argații săi, prin mijlce neiertate, a nimicit parlamentarismul, și intru atâte s'a corupt moralitatea publică, încât în decim de ani ea nu se va pute reculege.

Acest adevăr se dovedesce și în aceste părți. Interesul de binele public nici ca în palmă. Tot ce se face, se face din speculă și cu tendință.

D'ar ca să cunoșcem faptele, să vedem mai întâi omenii:

I. *Markossy László*, fisolgăbier în Baia de Criș. De origine, se dice, că ar fi jidov. Om îngămfat. La geschefturi, terorizări și apucături jidovesce se pricepe foarte bine. Destulă calificatiune, ca cineva se fiă fisolgăbier în era tiszaistă, și să acopere defectele cu „patriotică“ și patentată denunțare a gogoritei naționalităților. Acest individ, pentru un scandal de cărciumă a duelat și a fost închis la Vața. În anul 1888, în companie cu notarii săi subalterni: Inco János și Tomuța Vazul, a ținut în arendă regalul dela Vața de jos, ce cade în pretura sa, și fiindcă domni nu aveau bani pentru gescheft, au făcut pe primarii Jula Dimitrie și Bulzan Ioan, ca să le gireze un împrumut de 1000 fl., la care încă și astăzi tot solvesc. În anul 1887 a voit să facă mare speculă cu nuc în companie cu notarii subalterni Szida Dénes și Tomuța Vazul, d'ar au făcut un mare fiasco.

Mare senzațiune au făcut prin Baia de Criș, espectoratiunile notarului Tomuța aruncate asupra șefului său Markossy în crășma cea mare, în fața unui public numeros, în luna lui Iunie a. c. dicându-i lui Markossy în totă forma: jidovă prăpădită, la Palestina cu el, și apoi adause; „nu-mi este frică, că voi pica (cădea) din slujbă, pentru-că atunci, când voi pica eu, pică și el, și nu este solgăbier nici trei zile“; în urmă era să ajungă afacerea până la palme, decât pentru evitarea scandalului mai departe nu s'ar fi întrepus una persoană inteligentă. Acest om despiciat voiesce să candideze la postul de protonotar, în un comitat.

Se vede, că omenii își cunosc pe catele, pentru-că în ziua următoare d-l Markossy, fără ași căuta ceva satisfacțiune pentru timbrările scandalose, a fost oșpele lui Tomuța, pe care până acum numai dēnsul scie, de ce-l ține gratuit cu cortelul, în casa fostului comitat al Zarandului. A denunțat și persecutat pe comisariul Herczegh, medicul cercual Dr. Adam și subpretorele Lazar, toți omeni onești și de trebă, fură siliți a părăsi Baia de Criș. A abusat de încrederea comunelor, cu ale căror plenipotențe biance, împărțite pe la dame, a voit să câștige voturi, să fiă ales președinte la filiala societății crucea roșă. D'ar a cădută rușinos.

Cu ocaziunea alegerii din 12 a lunii curente s'a temut foarte, că va căde cu candidații săi, șoind, că în cerc nu mai are nici o vędă înaintea nimēni. Fu silită deci a recurge la mijlcele sale îndatinate. Prin președintele de alegere Mihalovits Tobias a dispus ca alegerea să se țină în cancelaria solgăbierăscă. Pe notarii și primarii i-a citat ad audiendum verbum, pe unii i-a amenințat cu destituiri, altora li-a promis posturi și alte favoruri, și li-a dat poruncă aspră, să dispună ca alegătorii, nu cumva să voteze cu alte ședule, afară de cele ce le va esmite dēnsul. Președintelui de alegere Mihalovits, care de prezent este tutore public în două notariate, i-a mai promis a-lu institui încă în două notariate, unde se dice, că deja ar fi și substituit. Rămâne

să institue și pe Petrescu în notariatul Vața de Jos, unde a promis că-l face tutore publică. Adevărate specule cu dreptul cel mai sântu al alegătorilor! La alegere a dispus ca pe ambii și în anticamera sale de votare, notariul Borbath și jidanul Herbst Iacob să seducă pe alegători și să le schimbe sedulele.

Sedulele erau roșii, dăr din precauțiune a făcut și albe, cum erau ale partidei contrare lui, și apoi, ca pe alegătorii nepricepuți cu atât mai ușor să-i potta seduce în lista candidaților săi, a indus și câți-va Români slugarnici, ca preotul Jurca, cancelistul notariatului Petrescu, notariul Szida și primariul Andrei. Cei dela comitată sunt de vină, că suferit în fruntea unui cercu unu atare omu.

II. *Mihalovits Tobias*, cunoscut sub poleaca de „vénbünös“. Odinioară destituit, după aceea pe cale de grație reabilitat și din 1877 până în 1883 fost solgăbiru în Baia de Crișu. Se vede și din acea impregiurare, că nu s'a purtat cum se cade, pentru că în periodul urmator, cei dela comitată nu l'au ținut demn să-l mai candideze.

Protocolul de predare dela 4 Ianuarie 1884 numai onore nu-i face. Acte nereferate cu anii de zile. Acte deficiente. Ban deficienți în sumă de peste 379 fl. 47. Ban incasati și neadministrați etc. Numai oficialii administrativi pot sci, pentru ce n'a fost tras încă în cercetare criminală. Ce omenia seie da dumniului banilor străini, se vede și de acolo, că județul din Baia de Crișu într'o sentență adusă într'o cauză civilă a ordonat transpunerea actelor la forul criminală, din cauză că s'a aflat urmă de ban oficioși neadministrați. De presentă este ales tutore cercualu cu forța în contra voinței poporului în două notariate. În recursul înaintat la Ministeriu sub Nr. 22002 ex 1885 este destul de bine caracterisat. La alegerea din 12 Noevre a. cur. a jucat într'o tôte după dicala lui Markosy, ca și în viitor să-l alegă... Apoi unu atare omu să fiă președinte de alegere?

III. *Tomuța Vazul*, omu cu mare ambițiune, dăr cu puțină școlă, și și mai puțină educațiune. Numai notaru substitut a fost și este până acum, dăr și în această calitate de două ori amovat. Pentru abuzuri a fost pus în mai multe rânduri sub stare de acuză criminală. Una dăce, alta face; cu privire la alegerea de vice-comite odată se declară pentru Barsay, altădată pentru Hollaky: ceea ce a făcut față de ambii în una și aceeași zi. Cum taxeză pe bietul popor se vede de acolo, că dela unulu pentru unu inventar a luat 100 fl., ér dela alții pentru esoperarea licențelor vëndării de spirituase a luat câte 20-50 fl. v. a. Dacă n'ar ține cu Markosy, unu minut n'ar rămâne în oficiu, pentru-că multe păcate negre l'u apasă, și ar trebui mult să scriu, ca să le înșiră tôte. Apoi ca să seducă publicul în cauza isvórelor sale de venite, a lăsat să i-se telegrafeze din Pesta, că dînsul ar fi câștigat premiul de 20,000 dela Basilica.

Avist Câmpănarilor să-l alegă de notaru!

IV. *Szida Dènes*, notariu cercualu în Ribita. Despre acestu omu, crescutu cu prescură și ban din colecte românesce, numai atata scriu, că dînsul cu ajutorul Românilor numai cu mare luptă a putut fi ales în contra unui jidov, și că dînsul de cându este notaru, ca unulu, care împreună cu cumnatul său Tomuța a trecut prin școlă Mihalovicscă, a sedus și corupt poporul mai gróznicu, decât cum l'ar fi sedus și corupt acelu jidov nebotezat, contra cărui a fost ales.

V. Acum ajungu la cel mai alesu dintre toți, care, contra vocațiunei sale, se face uneltă orbă la Markosy, dușmanu a totu ce este românescu. Se chiamă

Ioane Jurca, omu cu stare, de naționalitate ar fi românu, de profesiune preot în Cebea, dăr de caracteru dău nu sci... Se dăce, că părintele Jurca, ca omu cu stare, ce este, ar intenționa și pe anul viitoru unu ajutoru dela guvernă. Omu forte lacomu. Numai așa se pôte esplica, că dînsul, împreună cu primarul Ionu Andrei, a intrat în cetă lui Markosy, a ruptu falanga neinvinsă a bravilor Cebeeni, pe cari nici la o alegere mai înainte nimeni nu i-a putut corupe. De aici se esplică și aceea, că d-sa ca catechetu întru atata se îngrijese de copii și copilele de Românu dela școlă de stat din Baia de Crișu, încatu nu-i învăță a ceti și scrie românesce nimic. Altu omu era dumnealui mai înainte, dăr se vede, că ce a fost a trecut. Că pe părintele l'u apasă multe păcate și că este păcătoș, se vede și de acolo, că în primăvera anului cur. cu ocaziunea unei ocluțiuni montane, în presența întregii reprezentanțe comunale din Cebea și a mai multor persoane inteligente, a suferit, ca jidanul Herbst Iacob să-i dăce în tótă forma, numai omu de omenia nu, fără ca să fi căutat remediu legal. Buna cuvință față de publicul cetitoru n'um permite să punu pe hârtia cuvintele murdare, cu care a fost tractat părintele Jurca. N'ar strica, să se scie acesta și în Sibiu.

Acum permiteți-mi să finescu. Lucru naturalu, că sub atari auspicii și contra atatoru omeni, n'a succedut d'a scote din urnă lista română. Notez, că înainte de alegere Tomuța, Szida și Jurca se gerau ca aderenți ai listei române, ba unei persoane române inteligente au promis și s'au angajat chiar pe când la alegere dînsii au mijlocit, ca alegătorii să capete sedulele lui Markosy, și să se delatureze cele românesce scrise chiar și de Tomuța. Lupulu își schimbă perulu, dăr năravulu nu și l'u lasă.

Se vede, că Tomuța și Szida au mâncat multu dîntro pâne cu Mihalovits. Să le fiă de bine, dăr să țină minte.

La nereușita dela Vața potu dăce, că numai preoțimea noastră pörtă vina, de-orece alegerea a decurs în ordine.

Nici unulu dintre preoți nu și-a făcut datorința, prezentându-se la locul de alegere prea târziu, așa încatu alegătorii umblau ca oile fără păstoru; mai tristu este, că preotulu George Micluța din Prevaleni, primitu în lista română, votându singuru dintre preoți cu sedula lui Markosy, a votat chiar și contra sa.

Cu atari preoți ca Micluța putem esclama și noi cu profetul: „Perirea ta din tine Israile.“

Literatură.

A esit de sub tiparu în Tipografia A. Mureșianu: **Rentabilitatea economiei de vite în exploatațiunea mare.** Trei conferințe ținute la Universitate din Bucuresci, de *Dr. George Maior*, profesor de agricultură la școlă dela Ferestășu, absolventu alu facultății de litere și filozofia și alu școlii normale superioare din Bucuresci, fostu elevu alu școlii înalte de agronomiă și alu universității din Berlin și Hallea/S. Bucuresci 1889.

„**Transilvania**“, fôia Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român. — Nr. 23-24 din 1-15 Decemvre 1889 au apărut cu următorul sumaru: O scrisore din 1842 a episcopului Ionu Lemenyi — Câteva datine de ale poporului nostru demue de a fi combătute. — Elementele economice ale familiei. — Diagnosele Cryptogamelor vasculare. — Proceș verbalu alu comitetului Asociațiunei, luat în ședința dela 12 Noevre n. 1889. — Consemnarea contribuțiilor făcute în favorul școlii superioare de fete a „Asociațiunei transilvane“ pe còla d-lui P. Cosma din 1 Ianuarie până la ultima Iunie 1889. (Urmare) — Bibliografiă. — Convocare. — Concursu. — Anunț de abonamentu. — Mașinari pentru industrie diverse.

Concertu.

Luni sêra, în 15 Decemvre, s'a ținut în sala hotelului Nr. 1. a treia serată

musicală (Kammermusik) din anul acesta, sub conducerea d-lui R. Lassel. Programulu a fost forte variat și bine ales, prin care a dovedit d-lu Lassel și de astădată, că scie conduce și întocmi bine unu asemenea concertu. Prima piesă, cu care s'a deschis concertulu, a fost Preludiulu de Hayne, cu Andante și variațiuni de Schumann, esecutat cu multă pricepere și desteritate de d-ra L. Neugeboren și escelentu acompaniată de d-lu Lassel. D-ra Neugeboren este fără indoielă una din cele mai bune pianiste, ce le avem în Brașov. D-lu Traianu Mureșianu a secerat aplausele sgomotoșe ale publicului cu vocea lui de baritonu puternică și mlădiôsă, cântându 5 piese. O baladă de K. Löwe, care e cunoscută ca dificilă, i-a reușit forte bine. Vocea d-lui Mureșianu, după cum amintesc și „Kronst. Ztg.“, este de o estensiune mare și bine cultivată. Celelalte piese de Iensen și de Kreibig cu acompaniare de Cello și piano, precum și „Vorrei morire“ de Tosti i-au reușit asemenea bine.

Corulu de dame a cântat unu intermezzo liricu de Rheinberger compus din 5 cântece drăgălașe și arangiatu pentru 3 voci de dame forte exacte și cu o escelentă nuanșare. Asemenea și cvartetulu de Volkmann pentru 2 violine, violă și violoncelu de d-lu Krause Königings, Felink și Bergelt a fost cu multă ată și pricepere esecutat și viu aplaudat.

Mulțămită publică.

D-na Irena de Vladaia a binevoitu a dăru, din venitul concertului arangiatu de d-sa la 24 Octomvre a. c. în Brașov, 10 fl. v. a. pentru a se împărți ca dar de Crăciun între școlarii mai sêraci dela gimnasiulu superioru rom. cat. din Brașov. Esprimându și la acestu loc față cu nobila dómna căldurosă mulțămită pentru acestu faptu filantropicu, facu tot-odată cunoscut, că suma amintită s'a împărțit în părți egale la cincî elevi ai institutului.

Brașov, 19 Decemvre 1889.
Franciscu Vargyasi.
directoru.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS.“

(Serviciulu biurolului de coresp. din Pesta.)

Bucuresci, 20 Decemvre. Ședința Senatului: Președintele Senatului, generalu Florescu combate guvernulu și propune la adresa de răspunsu la mesagiulu tronului unu amendamentu, ca să se lase afară pasagiulu, care amintesc despre încrederea guvernului în parlamentu, și pune însuși cestiunea de încredere. Ministrulu Lahovari combate strania teoriă a președintelui Florescu, de-orece vré să constringă parlamentulu a declara însuși, că nu se bucură de încrederea guvernului, și declară față cu cele dîse de Florescu, că înainte de unu conflictu nici-odată nu va consimți guvernulu la disolvarea parlamentului. Președintele consiliului de ministri, generalu Manu, declară, că crisa dinainte s'a ivit din acea cauză, pentru-că conservatorii au părăsit pe Catargiu din pricina alianței cu Vernescu și fiindcă Catargiu voia unu guvern personalu.

Amendamentulu lui Florescu fu respinsu cu egalitate de 46 voturi. În realitate guvernulu a avut 49 contra 43 voturi, fiindcă trei aderenți ai guvernului au votat greșit, ér mulți alții au fost absenți. Votulu e privit ca o surprindere. Președintele Senatului, Florescu, vicepreședinti Gherassi și Boerescu, membri ai fostului cabinetu Catargiu, și-au dat demisiunea. Senatulu are să decidă asupra acestor demisiuni. Sêra s'a ținut o adunare a senatorilor guvernamentali.

Berlinu, 20 Decemvre. Impêratulu s'a îmbolnăvit ușor.

Parisu, 20 Decemvre. În curênd se va libera érași de sub oprire importulu vitelor din Austro-Ungaria și Germania.

Atena, 20 Decemvre. În Sphakia a fostu o nouă încêrare între insurgenți și între trupele turcesce; cincî soldați au fost omorîți. Încarcerarea creștinilor continuă, fiindu pretutindenea desarmat.

Kuxhaven, 20 Decemvre. Vaporulu olandezu „Leerdam“ s'a isbit în Marea Nordică cu vaporulu englesu „Gaw“. Amêndou vaporile s'au cufundat. Unu vaporu francesu a mântuit pe călători și 50 de marinari.

DIVERSE.

Mașinist amoresat. Din New-Jork se comunică următorea întâmplare hazliă: Inginerulu Bell, care tot-odată era și mașinist, s'a amoresat în St. Louis de-o ténéră fată. Părinții fetei nu voiau s'o mărite după Bell. S'a întâmplat însé, că într'o zi ea dimpreună cu părinții ei călătoria spre Savanah. Când trenulu mergea cu înțelă mai mare, fata se furisă afară din vagonu, și cu multu curagiu se duse până la locomotivă, unde era mașinistulu. Acesta o luă cu sine și o duse în vagonulu de-alu doilea, desfăcând lanțurile, prin cari era legat vagonulu acesta de celelalte, și dădu vântu mașinei până la gara cea mai de aproape. Unu preot, avisat înainte, veni la gară și-i cunună. Indreptă apoi locomotiva cu vagonulu îndêrêtu, o acăță de celelalte vagonu rămase în mijloculu drumului, și merse mai departe, ca și cum nu s'ar fi întâmplat nimic. Trenulu sosi la destinațiă c'o întârziare de două ore. Mașinistulu și cu nevasta lui se presentă apoi ca ginere părinților acesteia, cari de voia, de nevoia fură siliți să primescă felicitațiile călătorilor.

„**Influenza**“ începe a se lăți și în Ungaria în mare măsură. Scirile din Timișoara spun, că acolo peste 200 de persoane sunt infectate. „Influenza“ s'a constatată și în Mișcolțu, unde peste 50 de persoane sunt bolnave. În Viena bóla graséză în modu îngrijitoru în casarma Alser. Asemenea în Madridu, unde patru dintre ministri sunt infectați, ba chiar și două surori de ale regelui; asemenea în Belgradu, unde 40 dintre membrii Sucepinei sunt infectați.

Cursulu pieței Brașov

din 20 Decemvre st. n. 1889.

Bancnote românesce	Cump. 9.23 1/2	Vënd. 9.25 1/2
Argintu românesc	9.17	9.20
Napoleon-d'ori	9.90	9.93
Lire turcesce	10.58	10.63
Imperial	9.58	9.63
Galbini	5.50	5.60
Scris. fonc. „Albina“ 6%	101.—	—
„ „ 5%	98.50	99.—
Ruble rusesce	1.24 3/4	1.25 1/4
Mărci germane	57.50	57.80
Discontulu 6-8% pe anu.		

Cursulu la bursa de Viena

din 19 Decemvre st. n. 1889.

Renta de aur 4%	100.70
Renta de hârtia 5%	97.85
Imprumutul căilor ferate ungare	
aur	114.—
dto argintu	—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare (1-ma emisiune)	99.80
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare (2-a emisiune)	—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare (3-a emisiune)	111.—
Bonuri rurale ungare	88.—
Bonuri cu clasa de sortare	99.—
Bonuri croato-slavone	105.—
Losurile pentru regularea Tisei și Sghedinului	127.25
Renta de hârtia austriacă	86.85
Renta de argintu austriacă	86.80
Renta de aur austriacă	106.65
Losuri din 1860	139.25
Acțiunile băncii austro-ungare	918.—
Acțiunile băncii de credit ungar.	335.—
Acțiunile băncii de credit austr.	315.75
Galbeni împărătesce	5.56
Napoleon-d'ori	9.32 1/2
Mărci 100 imp. germane	57.67
Londra 10 Livres sterlinge	117.45

Editoru și Redactoru responsabilu:
Dr. Aurel Mureșianu.

